

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Baconi Baronis de Verulamio, Vice-Comitis S.
Albani, Summi Angliæ Cancellarii, Opera omnia, Quæ
extant: Philosophica, Moralia, Politica, Historica ...**

Bacon, Francis

Francofvrti ad Moenvm, 1665

LV. De Ira.

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10497643-5

fionem præbeat, ut *Advocatos suos*, vel probationes, ad plenum non auditas, conqueratur.

Quantum ad *Scribas & Ministros, Sedes Iustitiae*, veluti locus sacratus est; ubi non tantum sedes ipsa, sed & subsellia, & præcinctus sedis, scandalo & corruptelis vacare debent. Etenim ut ait *Scriptura* non colliguntur vine ex spinis: neque *Iustitia* suaves suos fructus edere potest inter vepres & dumeta *Scribarum & Ministrorum* rapacium, & lucris inhiantium. *Curiarum affectu* pravi, sunt quatuor. Primò *Seminatores litium*: qui Curias tumescere faciunt, Populum tabescere. Secundò, qui *Curias contentione* circa *Iurisdictionem* implicant; neque vere sunt (ut habentur) *Amici Curiae*: sed *Parasiti Curiae*: Curias inflando ultra terminos; propter micæ & compedia propria. Tertiò, ii, qui possunt ceneri tanquam. *Curiarum manus sinistra*: Homines, qui Curiarum processus legitimos, diverticulis, & versutiis, distorquent; *Iustitiamque* in lineas obliquas, & labyrinthos, trahunt. Quarto, *Explicatores & Exaltatores Fœderum*, qui tritam Similitudinem confirmant *Curiarum* ad *rubum*: quo dum ovis, tempestatem fugiens, se recipit, velleris partes amittit. Contra *Scriba antiquus*, in antea actis *Curiarum* peritus, in actis ipsis concipiendis cautus, & in negotiis *Curia* solers, digitus est *Curia* egregius; Et sæpe *Judicis* ipsi viam monstrat.

Quantum vero ad *Principem*, aut *Statum*; *Judices*, ante omnia, in memoria fixum tenere debent versiculum ultimum *Duodecim Tabularum Romanarum*: *Salus Populi suprema Lex*: & pro certo ponere, *Leges*, nisi sint in ordine ad eum finem, res esse captiosas, & oracula male inspirata. Itaque bene succedit, cum *Rex* aut *Status* sapius cum *Judicibus* deliberat; & rursus, cum *Judices* *Principem* & *Status* sapius consulant. Ille, cum inter deliberationes Politicas interveniat *Quæstio Iuris*: Hi, cum in Subiecto legali interveniant considerationes *Status*. Contingit enim haud raro, ut res in *Judicium* adducta, versetur circa *Mens & Tuum*, & nihilominus consequentia ejus ad *rationes Status* penetrat. Intelligo autè, ad *rationes Status* pertinere, non solum, si quid ad *jura Regalia* impetenda spectet, verum etiam si quid innovationem aliquam minus tutam, aut exemplum periculofum, introducat; aut si manifesto portionem aliquam *Populi* majorem gravet. Neque quisquam infirmi *Judicii* existimet; justas *Leges* adversus *Politica* vera, aliquid antipathiae habere. Sunt enim hæc duo veluti spiritus & nervi, quorum alteri in alteris moventur. Recordentur etiam *Judices, Salomonis Thronum* Leonibus utrinque suffultum fuisse: Sint sane *Leones*, sed *Leones* sub *Throno*: caventes, ne aliquid ex *juribus Regalibus* impetant aut convellant. Postremo, ne sint *Judices* tam ignari juris, & prærogativæ suæ, ut cogitent, non sibi relinqui, tanquam muneris sui partem principalem, sanæ & prudentem *Legum* usum, & applicationem. Etenim in animum revocare poterunt dictum illud *Apostoli* de lege humanis legibus majore; *Nos scimus quia Lex bona est, modo quis ea utatur legitime.*

LV.

DE IRA.

Iram penitus extinguere velle, ostentatio quædam *Stoicorum* est. Meliora nos nacti sumus *Oracula*: *Ira scimini, & nolite peccare: Sol non*

occidat super iracundiam vestram. *Limites iræ* apponendi sunt, & quousque, & quamdiu. Dicemus primo, quibus modis *inclinatio naturalis*, aut etiam *Habitus Ira*, temperari possit, & leniri. Secundò, qualiter particulares *motus iræ* reprimi possint, aut saltem citra nocumentum cohiberi. Tertiò, quibus modis *ira excitari* possit, aut *sedari* in aliis.

Quantum ad primum; Non alia se ostendit via, quam ut serio in animo revolvās mala & calamitates *Ira*: & quam vehementer vitam humanam perturbat, & infestat. Hæc autem tempestivum fuerit maxime, si pone nos respiciamus, quam primum *impetus iræ* resederit. Eleganter *Seneca*: *Ira in ruina similem esse, quæ in aliud cadēdo, se ipsam comminuit & frangit.* Hortatur *Scriptura*: *Ut animas nostras in patientia possideamus.* Certe, quicumque *patientia* excidit, de anima suæ possessione dejicitur. *Homini* non est, *Apes* imitari,

— *Animas quæ in vulnere ponunt.*

Ira sane, si quis recte attendat, res humilis est, & intra dignitatem hominis. Hoc liquebit, si illos intueamur, in quibus *ira* regnat: qui plerunq; ex infirmioribus sunt, *pueri, mulieres, senes, agroti.* Itaq; cui *irasci* contigerit, caveant homines, (si modo dignitatis suæ velint esse memores,) ne *iram* suam cum metu eorum quibus *irascuntur*, sed cum contemptu, jungant; ita ut injuria superiores potius videantur, quam inferiores. Quod non difficile factu foret, si quis *iram* suam paululum regat, & inflectat.

Quantum ad Secundum; *Causæ, & Motiva iræ*, præcipue tres sunt. Primò, si quis *propius* sit ad *sensum injuria*, nemo enim *irascitur*, nisi qui se læsum sentiat. Itaque teneri qui sunt, & delicati, ut subinde *irascantur*, necesse est; & tot se offerent quæ illis molestiam exhibebunt, quæ à *Naturis* robustioribus vix sentientur. Secundò, si quis *curiosus* & *perspicax* sit in *interpretatione injuriæ* illatæ, quatenus ad *Circumstantias* ejus, ac si *contemptum* spiraret. Opinio enim *contemptus*, *iram* excitat & acuit, plus quam læsio ipsa. Itaque, si homines ad ista ingeniosi sint, *iram* miris modis incendunt. Ultimo, opinio *contumelia*, sive quod exultatio hominis per consequentiam lædatur & perstringatur, *iram* intendit & multiplicat. Cui rei accedit *Remedium presentaneum*; Ut quis utatur (quod *Consulvus* dicere solebat) *tela honoris crassiore*: Sed in omnibus *Ira* frænationibus, optimum est, tempus lucrari, & sibi ipsi persuadere, horam vindictæ nondum adesse, sed instare, quasi ad manum, opportunitatem aliquam majorem; atque hoc pacto, motum animi interim compefcere, & se in tempus aliud servare. *Ira* autem, ut citra noxam crumpat, utcunq; hominem obsederit, duo sunt, quæ maxime cavenda. Prius est, *Acerbitas verborum*, præcipue *aculeatorum*, & ei, quem ferimus, propriorū; *Communia* enim *maledicta* mordent minus. Atque rursus, *Secretorum revelatio*: Hoc enim societati quævis ineptum reddit. Posterior est, ne quis, dum *ira* fervet, *negotium*, quod in manibus est, *abrumpat*: sed, utcunq; *ira* frænum laxet, nihil tamen agat, quod revocari non possit.

Quantum ad excitandam aut sedandam *iram* in aliis: fit hoc maxime per temporum electionem prudentem. Cum subtristes homines sunt, aut aliquantulum morosi, tempus est *iram* incendendi

Deinde

Deinde, ut antea diximus, decerpando, & inculcando, quicquid contemptum arguere aut aggravare possit. Rursus, ira sedatur per contraria hisce. Primum deligendo tempora serena, & ad hilaritatem prona, in quibus negotium aliquod ingratum, & ad iracundiam provocans, aperias; Prima enim impressio plurimum valet. Deinde, ut quantum fieri potest, injuriam à contemptu segreges; eam imperitia, timori, animi concussioni repentinae, aut simili cuiuspiam imputando.

LVI.

DE VICISSITUDINE RERUM.

Alomon inquit: *Nihil novum super terram.* Itaque quemadmodum Plato opinatus est; *Omniem scientiam nihil aliud esse, quam reminiscen- tiam:* Sic Salomon pronunciat; *Omniem novitatem nihil aliud esse, quam oblivionem.* Ex quo cernere possis, fluxum Lethes, non minus super terram, quam subter terram, decurrere. Astrologus quidam abstrusus, & parum notus, asserit: *Nisi in causa suis- sentes dua constantes, (una, quod stella fixa e aequalem inter se distantiam perpetuo servent: nec unquam propius sibi invicem accedant, aut longius à se absce- dant: altera, quod motus diurnus non variet: ne mo- mentum quidem temporis individuum aliquod du- rare potuisset:* Illud certum est, materiam in perpetuo fluxu esse, neque unquam consistere. Atqui, magna illa linthea sepulchralia, quae omnia oblivione involvunt, duo sunt: *Diluvia, & Terra-motus.* Quatenus ad *Conflagrationes, & Siccitates* magnas, illae populum penitus non absorbent, aut destruunt. Fabula *Phaëtonis*, brevitatem conflagratio- nis, ad unius tantum diei spatium, representavit. Atque triennis illa à *pluvia cessatio*, tempore *Eliae*, particularis tantum fuit, & multos superstites reliquit. *Incesiones* illas loqueris, quae per fulmina & fulgura apud *Indias Orientales* huius? Angusta quidem sunt, nec magna spatia occupant. *Pestilen- tias* etiam praetereo, quia nec illae totaliter absor- bent. Verum in memoratis illis duabus calamita- tibus (*Diluviorum, & Terra-motuum*), Super no- tandum est, reliquias populorum, quas emergere contigerit, plerumque homines rudes & monta- nos esse; quique temporum praeteritorum memo- riam posteris tradere non possint; Adeo ut oblivio non minus omnia involvat, quam si nulli prorsus superstitis remaneret. Si quis attente introspeciat *Indorum Occidentalium* conditionem, probabile reperiet, eos populum juniorem esse & recentio- rem, quam populos orbis veteris. At longe verifi- milius est, desolationem illam, quae illos olim in- vaserat, minime per *Terra-motus* factam, (contra, quam narrabat *Sacerdos Aegyptius*, in colloquio cum *Solone*, de *Insula Atlantide*: eam, scilicet, à *Terra-motu absorptam esse:* sed potius per *dilu- vium particulare.* *Terra-motus* enim in illis Regio- nibus raro eveniunt. Verum è contraria parte, tam immania plane & vasta habent flumina, ut fluvii *Asiae, Africae, & Europae*, praeter illis, instar rivulorum sint. Quin & *Andes* ipsorum, sive *Montes*, nostris longe sunt altiores: Unde credibile est, reliquias stirpis hominum, apud eos, post tale *diluvium par- ticulare*, conservatas fuisse. Quantum vero ad ob- servationem *Machiavelli*: nimirum, zelotypiam & emulationem Sectarum, ad extinguendam rerum memoriam, multa molitum; qui *Gregorio Magno* notam inurit, ac si pro viribus suis Anti-

quitates omnes *Ethnicorum* suppressere annixus fuerit: Non video certe, huiusmodi zelos aut no- tabile quidpiam efficere, aut diu durare: Id quod liquet in successione *Sabiniani*: qui antiquitates easdem statim resuscitavit: Tum vero prohibita, licet tenebris cooperta, obrepunt tamen, & suas nanciscuntur Periodos.

Vicissitudines sive *Mutationes* in *Globo superiori*, fusus, in hoc Sermone, tractandae non sunt. For- sitan, *Annus magnus Platonis*, nisi Mundus ante dis- solutionem esset destinatus, aliquem sortiri possit Effectum; Non in renovandis corporibus Individuorum; (Id enim fumus & vanitas eorum est, qui opinantur, corpora Coelestia accuratiora in haec inferiora habere influentias, quam revera habent) Sed tantum in summis & massis rerum. *Cometa* proculdubio aliquod operantur super easdem sum- mas & massas rerum; verum, homines, ut nunc est, indiligentes, aut curiosi, circa eos sunt; eosque potius mirabundi spectant; atque itineraria eorundem conficiunt, quam Effectus eorum prudenter & sobrie notant; praecipue Effectus eorum com- parativos: id est, *Cometa* talis magnitudinis; ta- lis coloris & lucis; conversionis radiorum; si- tus, quatenus ad Regionem caeli; tempestatis anni, scimitae aut cursus, durationis; quales produ- cat Effectus.

Leviculum quiddam est, quod olim inaudive- ram, neque tamen prorsus contemni volo, sed in observationem aliquam venire. Ferunt, à *Belgis* notatum esse, singulis septenis lustris, similem an- norum temperaturam & tempestatem caeli velut in orbem redire: Exempli gratia, Magnas glacies, inundationes magnas; magnas siccitates, hyemes tepidas, aestates frigidiores; & similia. Vocant autem huiusmodi Circulum annorum, *Primam*. Hoc autem ideo recensco, quod oculos in praeterita conjiciens, huiusce rei inveni congruentiam; haud exactam sane, sed non multum discre- pantem.

Verum transeamus à *Naturalibus* ad *Humana*. Maxima apud homines *Vicissitudo*, est illa *Seclorum & Religionum*. Hi enim Orbes animis hominum maxime dominantur. *Religio* vera super *Petram aedificata est*: reliquae fluctibus temporum agitantur. Dicamus igitur de *Novarum Sectarum Causis*: atque *Consiliis* aliquid circa eas inspergamus; quatenus humani ingenii infirmitas tantis revolutionibus moras injicere, aut remedia exhibere poterit.

Quando *Religio* recepta discordiis laceratur; sanctitas item professorum labefactata est, & scandalo exposita; simulque tempora stupida; indocta & barbara sunt; à *Novae* alicujus *Seclae* ortu merito metuendum; praecipue, si eo tempore *ingenium* aliquod *intemperans, & Paradoxaspirans*, suboriat: Quae omnia tenuerunt, *Mahometes* cum *Legem* suam promulgavit. *Seclae nova* licet pullulet, duobus si destituitur adminiculis, ab ea non me- tuas; non enim late se diffundet. Primum est, *Im- peris*; sive *Auctoritatis stabilita oppugnatio*: Nihil enim magis populare est, quam Principatus, & Po- litias, convellere. Alterum est, *Porta luxuria & voluptatibus aperta*: *Haereses* enim speculativae, (qualis fuit olim *Arrianorum*, & hodie *Arminianorum*) etsi in hominum ingenia miris modis operentur, sta- tum tamen *Rerum publicarum* non magnopere concu-